

Munida sarsi

Ögonfranstrollhummer

Kräftdjur, Marina tiofotade kräftdjur

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Sårbar (VU)
B1ab(iii); D2

Klass: Malacostraca (storkräfter), **Ordning:** Decapoda (tiofotade kräftdjur), **Familj:** Munididae (spetsspannade trollhumrar), **Släkte:** *Munida*, **Art:** *Munida sarsi* - ögonfranstrollhummer Huus, 1935 **Synonymer:** *Sars trollhummer*

Kännetecken

En art som normalt påträffas utanför kusten på djup större än 200 m i svenska vatten (dvs. främst i mellersta och norra Skagerrak). Den känns lätt igen på den röda färgen med vita markeringar, stora ögon med "ögonfransar" samt taggar på fjärde bakkroppssegmentet. Buksköldarna har många korta hårklädda smala fåror.

Totallängd: Ryggsköld max 36 mm lång. Panntaggen är välutvecklad och formad som en lång spetsig tagg som vid basen är flankerad på vardera sidan av en stor ögonhålstagg, som är ungefär hälften så lång som panntaggen. Ryggskölden är avlång och försedd med kanttaggar. Antenntaggen når maximalt till slutet av andra antennens första synliga segment. Ryggsköldens översida har ett flertal tydliga och ofta stora taggar. Taggarna är vanligen speglade mellan vänster och höger sida. Främre delen av ryggsköldens översida har två par taggar på rad bakom panntaggen. Det bakre paret utgörs av små taggar och är ibland fler än i det främre paret. På sidorna finns minst en liten, eller flera småtaggar, på vardera sidan. Mitt på ryggskölden just bakom en kontinuerlig tvärlinje finns två mindre taggar. Bakkanten har taggar, de stora oftast lika på höger och vänster sida. Ryggskölden har många cilierade smala fåror tvärs över. Fårorna på bakre delen är avbrutna i delar. Ögat har tydligt mycket större diameter än ögonskaftet och är normalt pigmenterat. Dessutom finns en tät rad med oliklånga hår i underkanten av ögat, där många av håren når långt ut över ögat.

Första antennens basala segment har två tydliga distala taggar. Antennplatta saknas på andra antennen. Merus (fjärde segmentet räknat utifrån) på tredje paret käkfötter har en tagg nedtill på inre kanten och en högst upp på yttre kanten. Merus är kortare än ischium (segmentet närmast innanför).

På första paret gångben (pereopodpar I) är vänster och höger klosax ungefär lika stora. Själva klosaxen är långsmal och rundad och på översidan glest täckt med små taggar. Den är vanligen längre än eller lika lång som den resterande delen av klosegmentet. Insidan på carpus har några små taggar. Carpus är lika lång som eller kortare än merus. Merus saknar taggar längs undersidan. Buksköldarnas segment är täckta med många korta, ludna fåror. Översidan har något glesare med fåror jämfört med småögd trollhummer *Munida rugosa*, men det finns ändå många korta fåror på kroppens undersida.

Bakkroppssegment 2 är odelat. Bakkroppssegment 2–3 har minst två grunda, hårbeklädda fåror på översidan. På bakkroppssegment 4 finns minst ett par taggar. Stjärten är löst invikt under kroppen.

Utbredning och status

Ögonfranstrollhummer förekommer i svenska vatten i Skagerrak. I övrigt finns den från Barents hav, Island och Norge söderut längs den europeiska atlantkusten inkluderande Brittiska öarna och Färöarna, ner till spanska atlantkusten.

Arten är mer djuplevande än släktingen *M. rugosa*, och förekommer i våra vatten normalt utanför kusten på djup större än 200 m, dvs. främst i mellersta och norra Skagerrak. *Munida sarsi* var tidigare den mest allmänna arten inom släktet men tycks under de senaste åren gått tillbaka något, sannolikt till följd av bottentrålningen.

Ekologi

Ögonfranstrollhummer påträffas vanligen på mjukbotten, men den har också rapporterats i anslutning till svampdjuret *Stryphnus poderosus*.

Djup (generellt) 200–800 m.

Hot

Arten påverkas sannolikt negativt av den omfattande bottentrålningen.

Åtgärder

Trålfria skyddade områden skulle kunna fungera som refugier för arten. I övrigt är det svårt att föreslå specifika åtgärder eftersom kunskapen om artens utbredning och status är så bristfällig.

Övrigt

Namngivning: *Munida sarsi* Huus, 1935. Zur morphologisch-systematischen und biologischen Kenntnis der nordischen *Munida*-Larven (Crustacea Decapoda). – Bergens Museums Årbok 1934. Naturvidenskapelig rekke, 8: 1–32 + pl. 1–4. Synonymer: *Munida rugosa* G.O. Sars, 1872; *Munida bamffia* Bonnier, 1888; *Munida bamffica* A. Milne Edwards & Bouvier, 1894; *Munida bamffica* var. *tenuimana* A. Milne Edwards & Bouvier, 1894; *Munida bamffica* var. *intermedia* A. Milne Edwards & Bouvier, 1894; *Munida rugosa* Dons, 1915; *Munida bamffica* var. *rugosa* Bouvier, 1922; *Munida sarsi* Huus, 1935; *Munida intermedia* var. *sarsi* Zariquiez Alvarez, 1968.

Etymologi: *sarsi* (lat.) = efter den norske kräftdjursforskaren G. O. Sars (1837–1927).

Litteratur

Christiansen, M.E., 1972. Zoologiske Bestemmelsetabeller. Crustacea *Decapoda*. Tiofotkreps. Universitetsforlaget, Oslo.

Enckell, P.H. 1980. *Kräftdjur*. Signum i Lund, (8) 685.

Hayward, P.J & Ryland, J.S. 1995. *Handbook of the Marine Fauna of North-West Europe*. Oxford University Press.

Ingle, R.W. & Christiansen, M.E. 2004. Lobsters. Mudshrimps and Anomuran Crabs. Shallow-water crabs. *Synopsis of the British Fauna* 55.

Författare

Matz Berggren 2017 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Matz Berggren 2006 (naturvårdsinformation).